

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Державно-правові реформи в Австрії у 40–90 роках XVIII ст.» здобувача ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» Пиртка Михайла Сергійовича

1. Актуальність теми дисертації

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю подальшого удосконалення державно-правових інститутів сучасної України, що передбачає їх комплексне реформування відповідно до вимог міжнародних стандартів. У процесі реформування найважливіших сфер суспільного життя в сучасній Україні, серед іншого, передбачається вивчення і узагальнення як міжнародного, так і національного історичного досвіду. Важливо, як видається, глибше проаналізувати і використати історичний досвід реформування державно-правових інститутів провідних європейських країн. Завдяки історичній ретроспективі можна встановити, що на сучасному етапі розвитку державної політики все більше виокремлюються проблемні питання, пов'язані з захистом державного суверенітету і територіальної цілісності України. Тому досвід країн з налагодженими державно-правовими інститутами може стати корисним для Української держави, яка в дуже складних політичних і економічних умовах реформує та модернізує власні державно-правові інститути.

Значний інтерес у цьому аспекті становить наукове дослідження державно-правових реформ в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст. Це була епоха державних реформ, спрямованих на комплексні зміни у всіх сферах суспільства. Реформи мали на меті через посилення державної централізації та встановлення контролю правлячої династії за всіма сферами суспільного життя залучити Австрійську державу до нових історичних процесів і не допустити її відставання від основного суперника – сусідньої Пруссії. Реформи здійснювала австрійська правителька Марія Терезія та її син Йосиф II. На роки їхнього правління припадає остаточне оформлення й розквіт «освіченого абсолютизму». Під впливом ідей Просвітництва ці монархи вбачали гарантію могутності своєї держави створення суспільства свідомих громадян, котрі вчасно й сумлінно сплачують податки. З цією метою Марія Терезія та Йосиф II здійснили реформи, спрямовані на підвищення освітнього рівня та зрівняння мешканців у правах. Унаслідок політики освіченого абсолютизму другої половини XVIII ст. в Австрії у системі державної влади відбулися істотні зміни. Діяльність правителів стала прогресивнішою та раціональнішою. Одним з важливих обґрунтувань для нововведень вважалась їхня користь для держави і

населення. Реформи Марії Терезії та Йосифа II були спрямовані на ліквідацію застарілих середньовічних інститутів, спрощення державного системи управління, а відтак – її централізацію, осучаснення аграрних відносин, обмеження міського самоврядування і цехових привілеїв, удосконалення системи освіти, запровадження єдиного Кримінального кодексу, звуження впливу церкви та ін. Епоха «освіченого абсолютизму» характеризувалася ліквідацією декотрих станових привілеїв, реформами, спрямованими на розвиток торгівлі й мануфактур, на ліквідацію територіальної роз'єднаності, спробами звільнення селян від особистої залежності. В Австрії, як і в декотрих європейських країнах, використовували популярність ідей французьких просвітителів, проголосивши «союз філософів і монархів». Ці модернізаційні реформи поширювалися, зокрема і на західноукраїнські землі, які в останній третині XVIII ст. були приєднані до складу Австрійської імперії.

Дослідження державно-правових реформ в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст. дасть змогу використати у доцільних межах набуті знання та узагальнити правовий досвід для з'ясування витоків демократичних традицій у розвитку державотворчих процесів, зокрема серед українців Галичини, Буковини і Закарпаття. Актуальність цього досвіду посилюється також тим, що державно-правові реформи в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст. були здійснені з урахуванням тогочасного прогресивного європейського правового досвіду. Вивчені і узагальнені правові ідеї, конструкції, положення доцільно врахувати під час здійснення державно-правових реформ сучасної України.

Саме ці міркування, а також відсутність спеціального дослідження цієї теми зумовили її вибір та визначили актуальність.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційне дослідження виконане в межах теми наукової роботи кафедри історії держави, права та політико-правових учень юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка «Актуальні проблеми історії права і держави, правових учень та української правової думки» (номер державної реєстрації 0118U000623).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому вперше на дисертаційному рівні здійснено комплексне історико-правове дослідження державно-правових реформ в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст.

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення історичного досвіду здійснення державно-правових реформ в Австрії у 40-90-х

роках XVIII ст. Дослідження державно-правових реформ в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст. дасть змогу використати у доцільних межах набуті знання та узагальнити правовий досвід для з'ясування витоків демократичних традицій у розвитку державотворчих процесів, зокрема серед українців Галичини, Буковини і Закарпаття. Актуальність цього досвіду посилюється також тим, що державно-правові реформи в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст. були здійснені з урахуванням тогочасного прогресивного європейського правового досвіду. Вивчені і узагальнені правові ідеї, конструкції, положення доцільно врахувати під час здійснення державно-правових реформ сучасної України.

Пиртко М.С. наголосив, що опорою Австрійської абсолютистської держави були армія, чиновницький апарат і церква; за задумом теоретиків австрійського освіченого абсолютизму, всі навчальні заклади імперії – від початкової школи і семінарії до університету – зобов'язувалися виховувати новий тип громадян, чий свідомий вибір полягав у служінні суспільному благу і на користь держави.

Дисертантом встановлено, що реформи освіченого абсолютизму в Австрії проводилися на основі поєднання унікальної духовної атмосфери епохи Просвітництва і прагнення імператорів досягти економічного процвітання, соціального миру і зміцнення позицій на міжнародній арені з допомогою нових, раніше не використовуваних методів. Центральна влада впродовж 40–80-х років XVIII ст. почала активніше втручатися в регулювання і вдосконалення різних сторін суспільного життя (судоустрій, армія, адміністративна система, економіка, релігія, освіта).

Пиртком М.С. з'ясовано, що завдяки реформам Марії Терезії та Йосифа II в імперії Габсбургів були закладені основи правової держави і сформульовані поняття верховенства права, внутрішньої єдності влади, державного суверенітету, суспільного договору; саме цим пояснюються заходи з кодифікації права в імперії; правова держава епохи Просвітництва стала закономірним етапом історичного розвитку державності і вплинула на формування сучасної теорії правової держави.

Дисертантом показано, що при проведенні реформ в монархії Габсбургів ключову роль відіграв камералізм; його теоретики шукали шляхи збільшення виробничих сил суспільства і збільшення внеску індивіда в багатство і процвітання держави; відштовхуючись від переконання, що запорукою сильної держави є щастя підданих, камералісти вбачали досягнення такого ідеалу в детальній регламентації всього життя.

Пиртко М.С. обґрунтував, що ідейно-теоретичним підґрунтям змін освіченого абсолютизму було природне право, представники якого висунули ідею суспільного договору між сувереном і підданими, які обіцяють бути

вірними і покірними монархові взамін на обов'язок захищати їхні інтереси й піклуватися про загальний добробут в державі; згідно з теоріями природного права, монархи не лише мали право, але й зобов'язувалися контролювати всі аспекти суспільного життя.

Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать автору і є його науковим доробком.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Одержані результати є науково обґрунтованими і достовірними, оскільки повністю підтверджуються сучасними та взаємодоповнюючими методами досліджень. Одержані результати багаторазово апробовано у вигляді доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та перевірено під час рецензування публікацій у фахових виданнях, в тому числі у наукових виданнях іноземних держав.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертаційній роботі вперше:

- обґрунтовано філософсько-правову сутність реформ освіченого абсолютизму в Австрійській імперії й відзначено, що хоч реформи Марії Терезії та Йосифа II доцільно розглядати в контексті європейських змін того часу, все ж освічений абсолютизм на австрійському ґрунті мав лише йому притаманні особливості (камералістські принципи ведення економіки, тактична гнучкість при бажанні зберегти етнічно розрізнену імперію, опора на церкву);

- показано передумови, етапи та особливості (у т. ч. труднощі) модернізації австрійського державного механізму, яка була спрямована передусім на централізацію та створення ефективного управлінського апарату; централізація була покликана зміцнити владу імператора і підірвати політичну вагу регіональних еліт згідно з принципом – державна влада – єдина за своєю суттю.

- встановлено, що реформи освіченого абсолютизму в Австрії проводилися на основі поєднання унікальної духовної атмосфери епохи Просвітництва і прагнення імператорів досягти економічного процвітання, соціального миру і зміцнення позицій на міжнародній арені з допомогою нових, раніше не використовуваних методів. Центральна влада впродовж 40–80-х років XVIII ст. почала активніше втручатися в регулювання і вдосконалення різних сторін суспільного життя (судоустрій, армія, адміністративна система, економіка, релігія, освіта).

- з'ясовано, що завдяки реформам Марії Терезії та Йосифа II в імперії Габсбургів були закладені основи правової держави і сформульовані поняття

верховенства права, внутрішньої єдності влади, державного суверенітету, суспільного договору; саме цим пояснюються заходи з кодифікації права в імперії; правова держава епохи Просвітництва стала закономірним етапом історичного розвитку державності і вплинула на формування сучасної теорії правової держави.

- показано, що при проведенні реформ в монархії Габсбургів ключову роль відіграв камералізм; його теоретики шукали шляхи збільшення виробничих сил суспільства і збільшення внеску індивіда в багатство і процвітання держави; відштовхуючись від переконання, що запорукою сильної держави є щастя підданих, камералісти вбачали досягнення такого ідеалу в детальній регламентації всього життя.

- доведено, що ідейно-теоретичним підґрунтям змін освіченого абсолютизму було природне право, представники якого висунули ідею суспільного договору між сувереном і підданими, які обіцяють бути вірними і покірними монархові взамін на обов'язок захищати їхні інтереси й піклуватися про загальний добробут в державі; згідно з теоріями природного права, монархи не лише мали право, але й зобов'язувалися контролювати всі аспекти суспільного життя.

- на підставі системного підходу обґрунтовано, що у ході здійснення реформ Марії Терезії центральна влада стала більш усвідомлено і ширше втручатися у регулювання і вдосконалення різних сторін суспільного життя. Її реформи становили поміркований варіант реформ в дусі "освіченого абсолютизму", свідченням чого стали пошуки компромісу в релігійній реформі – зменшення ролі церкви, а не цілковите її усунення від державних справ, як, наприклад, у Франції. Натомість, ініційовані Йосифом II реформи відбувалися головно у чотирьох сферах: адміністративній, правовій, соціально-економічній і церковно-освітній, причому повсюдно вони означали зміни в напрямку централізації, уніфікації й ліквідації різноманітних пережитків минулого;

- обґрунтовано, що в адміністративній сфері Йосифу II вдалося встановити в імперії Габсбургів один із найдовершеніших у Європі варіантів освіченого абсолютизму, який іноді називають "освіченим деспотизмом". Попри кроки в напрямку побудови правової держави (Rechtsstaat), авторитет правителя все ж заступав авторитет права. Але і це не завадило, щоби за правління Йосифа II концепцію легітимації влади монарха з Божої ласки замінила концепція суспільної угоди. Центральна влада стала більш усвідомлено і ширше втручатися у регулювання і вдосконалення різних сторін суспільного життя – до найдрібніших включно. Напрямами такого вдосконалення стали кодифікація австрійського законодавства, сприяння розвитку освіти, зменшення суспільної ролі церкви, ліквідація станових привілеїв тощо. Військо, чиновницький апарат,

нижчий священничий клір за Йосифа II стали твердою опорою Австрійської монархії і абсолютизму;

- введено в науковий обіг низку архівних джерел, завдяки яким з'ясовано, що завдяки адміністративним й економічним реформам Йосиф II зумів інтегрувати більшість розрізнених провінцій імперії в єдиний господарський комплекс, чого не вдалося сповна зробити Марії Терезії. Меркантилістська й камералістська політика імператорського двору сприяли поліпшенню економічного становища держави. Ключовою серед господарських реформ, без сумніву, стала ліквідація кріпосного права, що одночасно позитивно вплинуло, як на аграрний, так і на промисловий сектори економіки. Після проведення селянської реформи 1781–1782 рр. селянин перестав бути кріпаком й опинився під захистом державного права (їх стали трактувати повноправними громадянами).

Крім цього, автором удосконалено:

- науковий підхід до системного аналізу української та зарубіжної історіографії, що дало можливість усебічно дослідити реформи освіченого абсолютизму в Австрії, концептуально та системно відтворити їх проведення і правову основу;

- наукові знання про етапи формування імперії Габсбургів та особливості її державно-правової консолідації; зокрема, підтверджено, що політико-правовим началом, навколо якого об'єднувалися землі Австрійської імперії, виступала правляча династія Габсбургів;

- історико-правові знання про соціально-культурницький й теоретико-правовий контекст поширення реформ австрійського освіченого абсолютизму на Галичину.

Набули подальшого розвитку положення про те, що:

- реформи Марії Терезії та Йосифа II справили позитивний вплив на розвиток Австрійської держави, сприяли її зміцненню і перетворенню на одну з великих європейських держав;

- найбільш успішними стали шкільна, аграрна (в частині скасування кріпосного права), судова, військова та податкова реформи;

- проведення реформ можливе тільки на досконалій юридичній основі і за підтримки населення (спротив населення реформам у Бельгії та Угорщині призвів до відцентрових тенденцій в цих регіонах);

- державно-правові реформи в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст. сприяли поширенню на західноукраїнських землях європейських впливів, наслідком чого стало дещо інше, ніж в підросійській Україні розуміння права, приватної власності і держави. Показово також те, що коли в Австрії Йосиф II скасував

кріпацтво, то Катерина II впровадила кріпосництво на підконтрольних Російській імперії українських землях.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

6.1. Публікації у періодичних наукових виданнях інших держав з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача

1. Pyrtko M. State reforms in the church sphere in the Austrian Empire under Joseph II: essence and evaluation (Державні реформи в церковній сфері у Австрійській Імперії за Йосифа II: сутність та оцінка). *Visegrad Journal on Human Rights*. № 2 2021. P. 158-163.
2. Пиртко М. С. Экономические реформы императрицы Марии Терезии (1740–1780 гг.) и их распространение на украинских землях (Галиции, Буковине и Закарпатье). // *LEGEA ŞI VIAȚA Revista științifico-practică*. 2018 № 7/2 (271). С. 33–46.

6.2. Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

1. Пиртко М.С. Соціально-політичні передумови формування централізованої держави в Австрії (IX–XVII ст.) // *Часопис Київського університету права*. 2017. Вип. 3. С. 54–58.
2. Пиртко М.С. Характерні риси розвитку австрійської держави XVII–XVIII ст.) // *Часопис Київського університету права*. 2017. Вип. 4. С. 41-48.
3. Пиртко М.С. Вплив політики абсолютизму на становлення законодавства в Австрійській монархії у XVIII ст. // *Часопис Київського університету права*. 2018. Вип. 1. С. 51–57.
4. Пиртко М.С. Формування раннього абсолютизму та його вплив на державний розвиток Австрії у XVIII столітті // *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2018. Вип. 67. С. 130–138.
5. Пиртко М. Реформа державного управління в Австрійській імперії за правління Марії Терезії // *Підприємство, господарство і право. Науково-практичний господарсько-правовий журнал*. 2019 (281). №7. С.156–161.
6. Пиртко М. С. Правові реформи в Австрійській монархії в період правління Марії Терезії (1740-1780 рр.) // *Науковий вісник публічного та приватного права: збірник наукових праць*. Випуск 1. Т.1. – К.: Науково-дослідний інститут публічного права, 2019. С.61–66.
7. Пиртко М. С. Соціально-політичні передумови та теоретичне обґрунтування реформ Марії Терезії в Австрійській монархії (1740-1780

рр.) Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. №58. С.43-52.

6.3. Статті у інших виданнях, що додатково відображають результати дисертації

1. Пиртко М. С. Основні принципи формування австрійської державної політики за імператора Йосифа II (1780–1790) // Ювілейний збірник наукових праць на пошану професора Володимира Семеновича Кульчицького з нагоди 100 річчя від Дня народження / Редколегія: І. Й. Бойко (голова), Б. Й. Тищик, М. М. Кобилецький, А. В. Кольбенко, Г. М. Федущак-Паславська, Л. Е. Шевчук; за редакцією доктора юридичних наук, професора І. Й. Бойка. – Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – С. 326–333.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

1. Пиртко М. С. Історичний досвід реформування державно-правових інститутів в Австрії та Австро-Угорщини (1849-1918 рр.) та його значення для сучасності // Актуальні проблеми викладання історико-правових дисциплін в системі вищої юридичної освіти України і зарубіжних країн : матеріали Всеукраїнської наук. конф. (м. Львів, 19 жовтня 2017 р.) / І. Й. Бойко (голова редколегії), А. В. Кольбенко (відп. секр.). – Львів, 2017. – Вип. 1. – С. 141–148.
2. Пиртко М. Особливості освіченого абсолютизму в Австрії у першій половині ХУІІІ ст. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали ХХІІІ звітної науково-практичної конференції. – Ч. 1. 7 – 8 лютого 2018 р. – Львів, 2018 – С. 81–84.
3. Пиртко М. С. Реформа в сфері освіти як важлива ознака державотворення в Австрії у другій половині ХУІІІ ст. // Матеріали круглого столу «Державотворчі процеси в Україні та зарубіжних країнах: історичний аспект» (до 1000-річчя з початку правління Ярослава Мудрого). Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2019. – С.116–118.
4. Пиртко М. С. Основні передумови і наслідки реформ Марії Терезії в Австрійській імперії (1740-1780 рр.) // Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи: матеріали ХІХ Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції (24 квітня 2020 р.). Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2020. С. 35–37.

5. Пиртко М.С. Особливості реформування армії та поліції в Австрійській імперії за Йосифа II // Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи. Матеріали XX Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції ЛНУ імені І. Франка юридичного факультету, 22-23 квітня 2021 року / Львів. – ЛНУ імені І. Франка. – С. 19-20 .

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Отримані результати розширюють та доповнюють історико-правові знання про державно-правові реформи в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст., а тому мають важливе наукове значення для науки історії держави і права і можуть бути використані у навчальних курсах «Історії держави і права України» та в подальших наукових дослідженнях.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Положення та висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані у науковій сфері для історико-правових досліджень державно-правових реформ в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст.; навчальному процесі, методичній і організаційній роботі під час викладання навчальних курсів «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», а також історико-правових аспектів деяких курсів інших юридичних дисциплін (конституційне право, судові та правоохоронні органи, кримінально-процесуальне право, цивільне процесуальне право та ін.); правотворчості у процесі реформування чинного законодавства України у сфері удосконалення державно-правових реформ у сучасній Україні з урахуванням національного та європейського історико- правового досвіду.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертацію заслухано та обговорено на фаховому семінарі кафедри історії держави, права та політико-правових учень юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 4 від 23 червня 2021 року). У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було висунуто.

В цілому дисертаційна робота Пиртка Михайла Сергійовича на тему «Державно-правові реформи в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст.» є завершеною

науковою працею в межах поставлених завдань, у якій науково обґрунтовано теоретичні положення щодо історичного досвіду здійснення державно-правових реформ в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст. Зроблено висновок про те, що здійснення державно-правових реформ в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст. стало результатом політичних змін та реформування державно-правової системи Австрійської імперії внаслідок революції 1848–1849 рр. Визначено, що модернізація монархії Габсбургів базувалася на ідеях освіченого абсолютизму і реалізовувалася Йосифом II, передусім була покликана зміцнити державу. Ініційовані Йосифом II реформи відбувалися головню у чотирьох сферах: адміністративній, правовій, соціально-економічній і церковно-освітній, причому повсюдно вони означали зміни в напрямку централізації, уніфікації й ліквідації різноманітних пережитків минулого. Обґрунтовано, що в адміністративній сфері Йосифу II вдалося встановити в імперії Габсбургів один із найдовіршеніших у Європі варіантів освіченого абсолютизму, який іноді називають “освіченим деспотизмом”. Попри кроки в напрямку побудови правової держави (Rechtsstaat), авторитет правителя все ж заступав авторитет права. Але і це не завадило, щоби за правління Йосифа II концепцію легітимації влади монарха з Божої ласки замінила концепція суспільної угоди. Центральна влада стала більш усвідомлено і ширше втручатися у регулювання і вдосконалення різних сторін суспільного життя – до найдрібніших включно. Напрямами такого вдосконалення стали кодифікація австрійського законодавства, сприяння розвитку освіти, зменшення суспільної ролі церкви, ліквідація станових привілеїв тощо. Військо, чиновницький апарат, нижчий священничий клір за Йосифа II стали твердою опорою Австрійської монархії і абсолютизму. Введено в науковий обіг низку архівних джерел, завдяки яким з’ясовано, що адміністративні й економічні реформи Йосифа II сприяли інтеграції розрізнених провінцій Австрійської імперії в єдиний господарський комплекс, чого не вдалося сповна зробити Марії Терезії. Меркантилістська й камералістська політика імператорського двору сприяли поліпшенню економічного становища держави. Ключовою серед господарських реформ, без сумніву, стала ліквідація кріпосного права, що одночасно позитивно вплинуло, як на аграрний, так і на промисловий сектори економіки. Після проведення селянської реформи 1781–1782 рр. селянин перестав бути кріпаком й опинився під захистом державного права (їх стали трактувати повноправними громадянами); він посідав оброблюваний ним ґрунт і міг отримувати з нього дохід, поміщик не міг його усунути з цієї земельної ділянки, як це було за середньовіччя.

На основі вищесказаного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота «Державно-правові реформи в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст.» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, з наступними змінами).

2. Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»).

3. Наукові праці Пиртка М.С., опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають п. 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, з наступними змінами.

4. Дисертація «Державно-правові реформи в Австрії у 40-90-х роках XVIII ст.» Пиртка Михайла Сергійовича рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу та
криміналістики ЛНУ імені Івана Франка

Бобечко Н.Р.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри історії держави, права
та політико-правових учень
ЛНУ імені Івана Франка

Морьяк-Протопопова Х.М.

23 червня 2021 р.

Підписи проф. Бобечка Н.Р. та доц. Морьяк-Протопопової Х.М. засвідчую.

Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка, доц.

Грабовецька О.С.